כאבני בית קולים. מכאן אר"ת דאין שם ע"ז מרקולים אלא קולים [א] כדאמרינן הכא [ב] והא דקרי ליה בעלמא [ג] מרקולים היינו חילוף קילוף דהם קורים קילוף לשון שבח ומכמיס המליפו לגנאי לשון לעג וקלס (מהליס מד) ומר הוא חילוף [ג] כמו מר דשמוטה דפרק גיד הנשה (חולין דף לז.) ומר דפרזלא דהגחל בתרא (ב"ק קיג:) [מ]:

אחר הגפה. מקום שמשתמרות קלת [ד] אבל מצא במקום שאין משתמר כלל ודאי אבידה היא ונתייאשו הבעלים כיון שאין בה סימן ולא מיירי הכא במשתמר לגמרי מדפריך בגמרא ולהוי קשר סימן כלומר ויטול ויכריז ובמקום המשתמר אפי' יש בו סימן לא יגע בו [ה] דהא תנן מצא כלי טומון באשפה לא יגע בו ובישן בו סימן מיירי מדקאמר ואם מגולה נוטל ומכריז וכן לעיל (דף כד.) אמר מצא אבידה אם רוב ישראל חייב להכריז א"כ בישן בה סימן מיירי ומוקי לה בטומון באשפה ומגלך עליה לפנותה אבל אם לא נגלך לא יגע בה ולרבא [ו] דאמר מקום הוי סימן נקט דוקא גחלות דמדדין אבל דבר אחר לא דהוי מקום סימן ויטול ויכריז כיון דאינו משתמר לגמרי ולרבה דאמר מקום לא הוי סימן נקט גחלות לאשמועינן דאע"ג דהוי ספק היינו דאיכא למימר דמעלמא אתו לא יגע בהן:

[מ] **ואמר ר' אבא בר זבדא אמר רב ספק הינוח לכתחילה לא יטול.** כדמפרש לעיל דלמא מיניס אצנעינהו: **ואם נטל לא יחזיר.** יש מפרש [ז] דהיינו דוקא כשנטלהו והוליכו לביתו דיש לחוש שמא בא בעליס בתוך כך ולא מצאו מה שהניחו שם ושוב לא יחזירו לבקשה [ח] לכך לא יחזיר למקום שנטל [ט] אבל אם נטלו ולא זז משם ולא בא בעליס בתוך כך יחזיר וכן יש [ע] בירושלמי עובדא ברבי אבא בר זבדא גופיה דקאמר רבי אבא בר זבדא לאשכח חמרא מכוסה בחפיסה ונפקיה אתא ושאיל בני רב אמרו ליה בלו יאות עבדת אמר להו אהדריה א"ל לא דלמא אתא מריה ולא אשכחיה ומיאש מיניה ומיהו אם נטל לא יחזיר משמע רק שנטלה ואע"ג דלא הוליכה לשום מקום לא יחזיר ויש לפרש דמיירי הכא בספק אבידה לאפי' הניחה בעליס שם מדעת דומה שאבדוהו דבלא משתמר כ"א קלת מיירי דומיא דמתני' דעל מתני' קאי רבי אבא ולכך אם נטל לא יחזיר [פ] דהשתא אבידה היא ושכחוה הבעליס וכיון שאם היה יודע שהיא אבידה היה מחויב בהשבתה בלא שום הגבהה אם הוא יודע של מי הוא דכיון שהוא משתמר קלת לא יתייאשו הבעליס היכא דהגביה הוי מחויב בשמירתה מספק [צ] לרבה הוי שומר חנם ולרב יוסף שומר שכר עד שתבא ליד הבעליס ולא דמי לזקן ואינה לפי כבודו דאמר רבה בפרקין [ק] הכישה נתחייב בה ואמרינן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח.) אימור דאמר רבה בבעלי חיים דלתקטיעהו אגרי בריתא אבל בשאר דברים לא היינו משום דזקן לא מיחייב בהשבה כלל ולכך כי יחזיר למקומה אינו חייב בשמירתה וכן לגזחית דפרק הספינה (שם דף פז:) לא מיחייב כלל בגנילה לאבידה מדעת היא ואינו חייב כלל בהשבתה אבל הכא אם היה יודע שהיא אבידה היה חייב ליקחנה ולהשיבה לבעליס אם היה יודע של מי (ג) הם עתה שהוא ספק אם הגביה חייב בשמירתה כדין אבידה ממש וכן משמע בפרק הספינה (שם) דקאמר לגזחית אבידה מדעת היא משמע דאם לא היתה אבידה מדעת א"ש דמחייב בגנילתה ועובדא דירושלמי דקאמר דאימור אתא מריה ולא אשכחיה מיירי שנלאו במקום שמשתמר לגמרי שלא היתה אבידה ואינה בת השבה [ט] ולכך אי לא הוה לן למיחש לאתא מריה יחזיר שפיר וכן משמע דסתם מפיסה יש בו סימן ואי לא הוה משתמר לגמרי א"כ שפיר עשה שנטלה ואמאי אמר דלאו יאות עבד וכן הא דתניא לקמן (דף לח.) מצא טלית או קורדום בלא גדר אין זו אבידה ולא יגע בו אפילו יש בו סימן מיירי במקום המשתמר [י] אי נמי התם לדעת הוגח שם ולא יגע בו אפילו יש בו סימן [יא] דדרך פועלים שמניחים טליתן או קורדומם בלא גדר של אותה שדה [יב] ולפירוש רש"י דפירש דלא יחזיר דליכא מיניס דיהיב סימנא קשה דפשיטא דלא יחזירנו לשום אדם שאינו יודע מי הם הבעליס כיון שאין בו סימן:

דשתיך

כאבני בית קולים מהו ת"ש דתניא מצא מעות מפוזרות הרי אלו שלו כאבני בית קולים [א] חייב להכריז [ב] ואלו הן [ג] אבני בית קולים אחת מכאן ואחת מכאן ואחת על גביהן תנו רבנן [ד] המוצא סלע בשוק ומצאו חבירו ואמר לו שלי היא חדשה היא נירונית היא של מלך פלוני היא [ה] לא אמר כלום ולא עוד אלא [ו] אפילו שמו כתוב עליה לא אמר כלום לפי שאין סימן למטבע דאמר דלמא אפוקי אפקה ומאניש אחרינא נפל: **מתני'** מצא [ז] אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרים או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן [ח] מצא כלי באשפה אם מכוסה לא יגע בו אם מגולה נוטל ומכריז: **גמ'** מאי טעמא דאמרינן הני אינש אצנעינהו [ט] ואי שקיל להו לית להו למרייהו סימנא בגווייהו הלכך לשבקינהו עד דאתי מרייהו ושקיל להו ואמאי ליהוי [י] קשר סימנא אמר רבי אבא בר זבדא אמר רב [יא] במקושרין בכנפיהן דכולי עלמא הכי מקטרי להו ולהוי מקום סימן אמר רב עוקבא בר חמא [יב] במדדין אי במדדין מעלמא אתו ומותרין איכא למימר מעלמא אתו ואיכא למימר אינש אצנעינהו והוה ליה ספק הינוח [יג] ואמר רבי אבא בר זבדא אמר רב [יד] כל ספק הינוח לכתחילה לא יטול ואם נטל לא יחזיר: מצא כלי באשפה מכוסה לא יגע בו מגולה נוטל ומכריז: ורמינהו מצא כלי טמון באשפה נוטל ומכריז שכן דרך אשפה לפנות אמר רב זביד לא קשיא `הא בכובי וכסי הא בסכיני והמניק בכובי וכסי לא יגע בסכיני והמניק נוטל ומכריז רב פפא אמר הא והא בכובי וכסי ולא קשיא כאן באשפה העשויה לפנות כאן באשפה שאינה עשויה לפנות אשפה העשויה לפנות [טו] אבידה מדעת היא [טז] אלא [יז] באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה בשלמא לרב פפא היינו דקתני שכן דרך אשפה לפנות אלא לרב זביד מאי שכן דרך אשפה לפנות שכן דרך אשפה לפנות לה כלים קטנים: **מתני'** [יח] מצא בגל ובכותל ישן [יט] הרי אלו שלו [כ] מצא בכותל חדש מחציו ולחוץ שלו מחציו ולפנים של בעל הבית [כא] אם היה משכירו לאחרים אפילו [כב] [כג] בתוך הבית הרי אלו שלו: **גמ'** [כד] תנא מפני שיכול לומר לו של אמוריים הן אטו אמורים מצנעי ישראל לא מצנעי לא צריכא דשתיך

לאבני בית קולים. מרקולים והיא שם ע"ז ולקמיה מפ' היכי עבדי: **אחת מכאן ואחת מכאן.** והשלישית תליה על זה ותליה על זה: **גירונים היא.** גירון קיסר כתוב עליה: **מתני' מצא אחר הגפה [או אחר הגדר] גוזלות מקושרין.** גפה קטיפת כותל של עץ או של קנים: גדר. של אבנים: **לא יגע בהן.** טעמא מפ' בגמרא: **מכוסה לא יגע בו.** דאין זו אבידה שיהא מוחזר עליה בלא מוכל להתעלם [כ] דמשתמר הוא: **גמ' במדדין.** ממקום למקום: **מעלמא אתו.** ואין זה הינוח וכיון דאין בהן סימן ניחא הרי אלו שלו: **ואיכא למימר אינש אצנעינהו.** הואיל ומקושרין: **ספק הינוח.** בדבר שאין בו סימן וכ"ש ודאי הינוח: **לכתחילה לא יטול.** דאי שקלת לה ליכא למרייהו סימנין למיתב בהו ויפסיד הלכך לא יטול והבעליס יזכרו ויבאו ויטלום: **ואם נטל לא יחזיר.** דהא ליכא דיהיב סימנא: **שכן דרך אשפה לפנות.** ואי לא שקיל ליה אי אפשר לכשיפנה יטלנה נכרי או ישראל חשוד הלכך אבידה היא ומוחזר עליה: **כובי וכסי.** טמונים מדעת הואי ולא יגע בהן: **סכיני והמניק.** שהן כלים קטנים אבדה הן שהשליכם שם עם האשפה שהוציאם מן הבית. ולקמן פריך מאי שכן דרך אשפה לפנות: **אבידה מדעת היא.** דהוה ליה לאסוקי אדעתיה שיפנוה: **היינו דקתני שכן דרך אשפה לפנות.** שהבעליס נמלכים לפנות: **לפנות לה כלים קטנים.** מן הבית שלא מדעת: **מתני' מצא בגל.** גל אבנים ממומה שנפלה: **הרי אלו שלו.** בגמרא מפרש: **מחציו ולחוץ.** באחד מחורי כותל הסמוכים לרשות הרבים מצאה מחצי עודיו של כותל ולחוץ שלו דאמרינן אחד מבני רשות הרבים נתנו שם ושכח. דלא"ג דאמרינן לעיל ספק הינוח לא יטול והאי ודאי הינוח הוא הא מוקמי' למתני' בגמרא [כ] דשתיך טפי דאיכא יאוש בעליס: **ואפילו מצא בסוך הבית כו'.** דלא ידוע דמאן גינהו ובעליו נואשו: **גמ' הגא.** גבי גל וכותל ישן: **שיכול לומר לו.** לבעל הגל או לבעל הכותל: **של אמוריים.** שהוריש אבותיהן היו: **ישראל לא מצנעי.** ומתליו ולפניס אמאי שלו הרי בעל הבית זה משתמש בה זה כמה שנים:

דשתיך

[א] [ע"ז נב.], [ב] [תוספתא פ"ב ה"ג ע"ש], [ג] [לעיל כד.], [ד] [לעיל כ: כג:], [ה] לקמן לז:, [ו] [לעיל כד.], [ז] [עי' תוס' ב"ב מד. ד"ה מלעתא], [ח] [גי' רי"ף ורא"ש כגי' רש"י אפילו מצא וכ"ה בפיסקא לקמן טו.], [ט] [תוספתא פ"ב ה"ד], [י] [דברים כב], [כ] [לקמן כו.], [ל] [ע"ז מט:], [מ] [וע' תוס' סנהדרין סד. ד"ה מרקולים וע"ז נ. ד"ה אבני], [נ] [לעיל כב:], [ס] לפי דברי מהר"ם ש"ז עם ד"ה ותם הד"מ], [ע] [דפרקין ה"ד], [פ] [בדפו"ר דרשמא וכצ"ל. רש"ש], [צ] [לקמן כט.], [ק] [לקמן ל:].

הגהות הב"ח

(א) גמ' הני אינש אצנעינהו הכא ואי: (ב) שם במשנה אפילו מצא בתוך הבית: (ג) תוס' ד"ה ואם וכו' אם היה יודע של מי הוא עתה:

מוסף רש"י

ליהוי קשר סימנא. שיש קפרים שאינן דומין זה לזה ואמר כך וכך הוא עשוי (לעיל כ:). **כל ספק הינוח.** מצא דבר שאין בו סימן בלא מקום משתמר קלת, דלא שמיי אינשי לאולי, ויש לספוקי שמא מדעת הוא שם לגניזה (לקמן לז). **לכתחילה לא יטול.** המוצאו, שכשיבא בעליו לא יאמרו לו סימן אין בו שיכירו, לפיכך יעמוד זה ובעליו יבוא ויטלנו וכל שכן לדאי היוח כדאמרן מצא כלי באשפה מכוסה לא יגע בו (שם). **ואם נטל לא יחזיר.** אם בא אחר ואמר שלי הוא וסימן אינו נותן בו אל יחזירנו, שמא אינו שלו וסוף הבעליס לבוא ויבא עדים שהניחו שם, לפיכך יבא מוצא בית זה עד שיבא אליהו, דהאי לא יחזיר לא שיהא אבידה (לעיל כד.). **כובי.** גיגים (לעיל בנ"א). קנקן (שבת מח.). כסי. כוסות של חרס (ע"ז לג:). **באשפה שאינה עשויה לפנות.** דגילים היו בעליס להניחה ימים רבים ולא לפנותה מיד, ונמלך עליה לפנותה. מיד ועל כרחו לא יטלנו לו יהא הפקר (לעיל כד.).

מוסף תוספות

א. כתוס' הרא"ש כתוב: ב. כאבני בית קולים ולא קתני כאבני מרקולים. שם. ג. כלומר חילוף קילוס. שם. ד. שאין העולם מצויין שם. תוי"ט. ה. דהתם ליכא למיחש שמא ימצאנו אדם. מיוחס לימינו"ל. ו. פי' ר"י ואם נטל לא יחזיר לאדם למקום שנטל. ריטב"ל. ז. דמימר אמר מאן דשקיל ליה לבעליו יבוא ויטלנו שקליה. ריטב"ל. ח. [אלא] יהא מונח בידו עד שיביאו בעלים עדים שהוא שלהם ויחזירו בעדים. ר"ן. ט. ולא נתחייב בשמירתה בהגבהתה. לא"ש סימן מ'. י. דמצאה בצד גדר, אבל הכא אחורי הגדר לא הוי משתמר כ"כ. ר"פ. יא. דלא חשיב אבידה. תוס' הרא"ש. יב. לפי שעה אפי' כשמתרחק קצת. תוס' הרא"ש. ולא באו לשם דרך נפילה אלא דרך הצנעה וודאי הינוח הוא. ריטב"ל (ועי' מהרש"ל).

רבינו חננאל

אבני בית קוליס, בית ע"ז שמה מרקוליס, עבודתו גרימת אבנים. ועיקרו ג' אבנים שתים זו כנגד זו (כנגד זו) ואחד על גביהם. ואם מצא מטביעות כי האי גוונא חייב להכריז. ת"ר. **המוצא סלע בשוק** ואמ' לו חבירו שלי הוא, נירונית היא, פי' כמטבע נירון קיסר היא, כו'. עד ולא עוד אלא אפי' שמו כתוב עליה לא אמ' כלום, שאין סימן למטבע, דאמרי' אפוקי אפקה ומאחרינא נפלה. **מתני'. מצא אחר** ג) **הפגה.** פי' הפגה סגירה, מלשון יגיפו הדלתות. וכדתנן (פסחים פה:), מן האגף ולפנים. גוזלות מקושרות, או בשבילין שבשדות, הרי זה לא יגע. ואוקימנא בדלית בהו סימן, ובמדדין, דאיכא למימר מעלמ' אתו ואיכא למימר אינש אצנעינהו, הוי ליה ספק הינוח, וכל ספק הינוח לכתחילה לא יטול ואם נטל לא יחזיר. תלמוד ארץ ישר' (בפירקין ה' ד'), ר' אבה בר זבדה אשכח חמר מכוסה בחפיסה ונסתיה, אתא שאיל לרב, אמ' ליה, לא עבדת יאות, אמ' ליה, אהדריה, אמ' ליה, לא, דימר אתא מריה ולא אשכחיה ונתיאש מיניה. פי' מדדין, מהלכין מעט מעט, כדכתי' (תהלים מב ה) אדדם (עלי) [עד] בית אלהים. וחנן נמי (שבת קכח:) האשה מדדה את בנה. **מצא בלי טמון באשפה לא יגע בו.** אינו ההנאיא נוטל ומכריז. ופריק רב זביד לא קשיא, מתני' בכובי וכסי, דמצנעי להו אינשי. בהמנק וסכין, דאיכא למימר בטאטא שקלינהו בהדי עפרא דביתא, ודוקינהו לאשפה ולא ידע, שכן דרך בני אדם לכבד הבית ולהשליך העפר לאשפה. ופי' המנק, כלי שיש בו שני ראשים, כגון המזל[ג] שיש לו ג' שינים, ודרך בני יון להחזיק חתיכת הבשר ולחתוך (הסכין) [בסכין] ולוכל, ונוטל זה שחותך ונותנו לתוך פיו, ואין ידיו נוגעות בבשר כלל מפני הזוהמה.

ל) וכן הלק, וע"ל הגפה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דשתיך טפי. העלו חלודה רבה דכולי האי לא שביק להו: **סגינא.** הנמצא בתחת מחוטי הכותל: **בתר קפא.** חזיל אי קמיה הבית הרבים נתנוהו שם שכן דרך לחזיתו. וכן כיסא בתר שנציה אשטדל"א בלע"ז: **נאודרא.** מוכין: **נסכא.** פלט"א של כסף: **ממונא.** מן החפץ שמחזיק כל רוחב הכותל: **לא לריכא דמשפט.** (1) הכותל לחד גיסא: **מהו דתימא.** בחלי הגובה היה תחילה ואשתפוכי אשתפוך לצד הנמוך קמ"ל: **נפני סוחרי בסמה.** בירושלים: **נעוסם.** בין בשעת הרגל בין שלא בשעת הרגל: **מעשר.** שרוב בשר הנאכל בירושלים מעשר לפי שאין אדם שוהה בירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או לאוהביו יושבי העיר ורוב הולאות מעשר לוקחין בהן בהמות לשלמים כדגמר שם שם מעשר משלמים במסכת מנחות (דף פב.): **וכבר הבית חולין.** ואפילו בשעת הרגל ואע"פ שרוב מעות שבעיר מעשר שעולי רגלים מביאין מעות מעשרותיהן לאכלם לא שבקינן רובא דשתא ואזלינן בתר רגל אלא אמרי' מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן: **וירושלים.** בשאר שוקים שבה: **בשאר ימות השנה חולין.** לרוב מעות שבעיר חולין: **ובשעת הרגל מעשר.** שרוב מעות העיר מעשר: **ואמר רב שמעיה בר זעירא מאי טעם.** בירושלים בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' מלפני הרגל נפלו (2) כלומר בהר הבית: **ושוקי ירושלים עשויין להתכבד כל יום.** ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מצאום מכבדי השוק. אבל הר הבית אין צריך להתכבד בכל יום שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע ועוד שאין אדם נכנס שם במנעל ובתכף שעל רגליו: **אלמא.** בדבר שעשוי להתכבד אמרי' קמאי קמאי אזלו והני אחרייני נינהו: **הכא נמי.** סתם שוכר בית כשהוא יולא מחפש כל זויותיו ונוטל את שלו ויולא ומימא לאחרונים שכמוהו שאילו הראשונים שכמוהו (3) כבר מצאו האחרונים: **לשלשה ישראל.** בתא אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיאס אלא ידע ממאן נפיי: **פונדק.** מקום שעוברים ושבים לנים לילה אחד ושנים: **ואפילו ברוב ישראל.** דעביד דמייאס ולא סמיך דליהדרו ונהליה אלא מפלגי בין דבר שיש בו סימן לאין בו סימן: **שלשה עובדי כוכבים.** אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וה"ה חד ובלבד שיהא אחרון: **אפילו תימא לשלשה ישראל.** ולא תפשוט דהלכה כראש"ל דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה במקום שהרבים מצויין דלא ידע להו לכולהו דסבר האובד ומימר אמר ההוא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אבל הכא דידע להו לכולהו ותבענהו ולא אודו ליאוסי מיאס מימר אמר כו': **אמרי קמייהו.** אמרתי לפניהם: **והשתא ליהדרו.** בתמיה: נקיטנא

דשתיך. ומ"ת וליקני ליה חבירו לבעל הגל או לבעל הכותל[א] [ב] וי"ל דאין חבר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצאנו לעולם כמו הכא שהוא מונגע בעודי הכותל[ב] וכן מוכח לקמן (עמוד ב) דתנן מצא בחטים ובשולחנות הרי אלו שלו ואין חבירו קונה לחנוני או לשולחני לפי שהמעות הם דבר קטן ואין סופו הוה לימצא וכן לקמן (דף כ.) דקאמר לא שנו אלא בלוקח מן המגר דאז הוי שלו ולא אמרי' דקנה אותם תגר כשהיה ברשותו: **בבותל חדש מחציו ולחוץ שלו מחציו ולפנים של בעל הבית ולחזי אי קתא לגאו אי קתא לבר אי שנציה לגאו אי שנציה לבר מתני'** [ג]**באודרא ונסכא תנא** [ד]**אם היה כותל ממולא מהן חולקין פשיטא לא צריכא דמשפע בחד גיסא מהו דתימא אשתפוכי אישתפוך קמ"ל: אם היה משכירו לאחרים אפילו (מצא) בתוך הבית הרי אלו שלו: ואמאי ליזיל בתר בתרא מי לא** [ה]**תנן** [ה]**מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולין ובירושלים בשאר ימות השנה חולין בשעת הרגל הכל מעשר ואמר ר' שמעיה בר זעירא מאי טעמא הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום אלמא אמרינן קמאי קמאי אזלו והני אחרייני נינהו** [ו]**הכא נמי קמא קמא אזל והני דבתרא הוא אמר ריש לקיש משום בר קפרא כגון שעשאו פונדק לשלשה** [ז]**ישראל שמע מינה הלכה כר"ש בן אלעזר** [ז]**אפי' ברוב ישראל** [ח]**אלא אמר רב מנשיא בר יעקב** [ט]**כגון שעשאו פונדק לשלשה עובדי כוכבים רב נחמן אמר רבה בר אבוה אפי' תימא לשלשה ישראל מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מיאש מימר אמר מכדי אינש אחרינא לא הוה בהדי אלא הני אמרי קמייהו כמה זמני ליהדרו לי ולא הדרו לי והשתא ליהדרו אי דעתייהו לאהדורה אהדרוה ניהלי ואהאי דלא אהדרוה לי בדעתייהו למיגזלה** [י]**ואזדא רב נחמן לטעמיה דאמר רב נחמן ראה סלע שנפל**

בהר הבית לעולם חולין. ומ"ת והא אמרינן פרק הרואה (נדרים דף סב:) לא יכנס אדם בהר הבית במעות הערוים לו בסדינו מ"כ מסתמא של הקדש הם ונפלו מן המביאין לנסכה בניסן [ג] וי"ל דאין אסור ליכנס אלא במעות הערוים לו בסדינו [ד] בפרהסיא דנראה שנושא אותם לסחורה וגנאי הוא וכענין זה אפילו של הקדש אסור אבל [ט] בידו אפילו הם של חולין מותר ליכנס [ט] [ועיין תוס' פסחים ז.]:

עשויין להתכבד בכל יום. ומ"ת [ט] והלא אין מתכבדות אלא בשביל הערים שלא יטמאו הטהרות ולא בשביל המעות ובגדה (דף נו: ושם ד"ה ש"מ) מוכח דמבוי דאינה בחזקת בדוקה מערים אע"פ שכבדוהו אינו מועיל כיון שלא בדקו מערים בשעת כיבוד [ד] וי"ל כיון שבודקין מערים שלא יהא אפילו עצם בכעדשה מי אפשר שלא ימצא מעות אם היו שם:

הכא נמי קמא קמא אזל ליה. ומ"ת ולוקי מתני' כגון שנמצא בגומא שלא נמצא ע"י כיבוד כדמוכח פ"ק דפסחים (דף ז. ושם) [ח] גבי תיבה שנשתמשו בה מעות מעשר וחולין דאע"ג שכיבד התיבה אזלינן בתר רוב מעות שנשתמשו שם ולא בתר בתרא כשנמצאו בגומא ויש לומר שיש גומא שנבדקת על ידי כיבוד כדאמר פרק דם נדה (נדה נו: ושם ד"ה בגומא) ויש גומא שהיא עמוקה או סדק שהוא עמוק שאינו נבדק ע"י כיבוד כי ההיא דפסחים ומתני' דקתני מצא בתוך הבית לא משמע שמצא בסדק עמוק או בגומא עמוקה כל כך שלא יוכל לו [ט] למצוא בשעת כיבוד [ט]:

לשלשה עובדי כוכבים. בפחות משלשה לא מקרי רוב ומיירי שעדיין ישנם בבית דאי לאו הכי הוי דבעל הבית שהוא בתרא [כ]: **אפילו תימא לשלשה ישראל.** [כא] מלתיה דבר קפרא מפרש דאמר לשלשה בני אדם מיירי אפי' בשלשה ישראל ואפילו רבנן דאמרי ברוב ישראל חייב להכריז הכא הוי שלו כדמפ' דמתיאש וא"ת ומה לי שלשה בתרי ובעל הבית סגי דכל אחד יאמר חבירו לקחה כדאמר בסמוך גבי רחה סלע שנפלה משלשה [כב] וי"ל דלא סגי בפחות משלשה דאימר דמאחד מן השוכרים אבל והם אינם חושדים את בעל הבית [כג] ולכך אין האובד מתיאש דסברו ודאי חבירו לקחה ויחזירנו לו [כ] (ועי"ל דבעי לאוקמי אפילו אין בעל הבית עמהם):

שנפל

[א] גמ' דשתיך. נ"ב גירסת הרמב"ם דשתית (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רס ס"ק ב): [ב] תוס' ד"ה דשתיך כי' וי"ל כו'. נ"ב עי' הג"מ בשם רלבי"ה:

מוסף רש"י

דשתיך. ליתלמיתא דיילא מן הכסף ובלע"ז רוי"ל (שבת סה.) אי: שהעלה חלודה (תענית ח.). **מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר.** רוב אוכלי בשר בירושלים כל ימות השנה ממעות מעשר שני הן, לפי שלא היו מספיקין לאכול כל מעות מעשר שני שלהן בהגל ונותנין אותם לבני העיר בטובת הנאה והן אוכלין אותם בקדושתן ועיקר אכילת מעות מעשר שלנים היו מביאין מהן, כדקא"ל בתמחות (פב.) הלכך נוקחין מהן בהמות, דכל זמן שיש לו מעות מעשר אינו מוציא מעות חולין, ואע"ג דאיכא למימר שמא מיד המוכר נפלו ומעות חולין הן, ספק איקורא לחומרא (פסחים ז.). **בהר הבית חולין.** ואפילו בשעת הרגל שיש מעות מעשר מרובין בירושלים ממעות חולין, לא מספקינן להו במעשר, דאזלינן בתר רובא דשתא ואמרינן לאו אדרבא הלכה כמעשר, דאזלינן בתר רובא דשתא ואמרינן לאו אדרבא נפול אלא קודם הרגל (שם). **ובירושלים בשאר ימות השנה חולין.** לרוב מעות העיר חולין, **בשעת הרגל הכל מעשר.** כדמפרש טעמא, מה טעם בשעת הרגל מעשר ולא אמרינן קודם הרגל נפול כדאמרן בגמלאין בהר הבית, הואיל ושוקי **ירושלים עשויין להתכבד בכל יום.** מפני הטיט, ואם נפול קודם הרגל הוו משתמחי בשעת כיבוד, אבל הר הבית מתון שהוא משופע והלום מכבדת ומעפרו ועוד שאין אדם נכנס בתכף שעל רגליו, ואינו עשוי להתכבד, אלמא בכל דבר העשוי להתכבד אמרינן קמאי קמאי אזדו (שם).

רבינו חננאל

דשתיך **טפי**, עלה בהן סיג הרבה. כלומ', משנים רבות הם נתונים בזה המקום לפיכך עלם [ז]. פי' קתא, יד הסכין נקרא קתא. שנציי, רצועות שהכיס קשור בהן, שהרצועות נקראות שנציין. מתניתין דקתני מצא בכותל חדש מחציו ולחוץ למצאו, מחציו ולפנים לבעל הבית, אוקימנא באודרא ונסכא, דלית להו לא קתא ולא שנציי, וכן כל כיוצא בהן. **אם משכירו לבית זה לאחרים**, אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו. אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק, ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו, מאי טעמ' ההוא דנפל מיניה ניתיאש, ואזדא רב נחמן לטעמיה דאמ' ראה סלע

[ז] ל"ל עלה בסם.

עב א מיי' פט"ז מהל' גזלה ואבדה הל' ז סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רס סעיף ג:

עג ב ג מיי' שם הל' ט י טוש"ע שם סעיף ב:

עד ד מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף ג:

עה ה מיי' פ"ז מהל' מעשר שני הלכה י:

עו ו ז מיי' פט"ז מהל' גזלה ואבדה הל' יא ועיין בהשגות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רס סעיף ג:

לעזי רש"י

אשטדל"א [אישטירלי"ש]. שנצים, שרוכים.

פלט"א. מטיל מחכת.

מוסף תוספות

א. אע"ג דלא ידע בעה"ב המציאה מ"מ חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו. ר"פ. ב. דכי אמרינן חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ה"מ היכא דאי איתא לבעל החצר בחצירו יכול לראות את המציאה ולזכות בה אבל הכא דאפילו כי קאי בחצירו לא מצי זכי לה דהא אינו יודע שהחיה אותה מציאה לא קני ליה חצירו וכו'. מיומס לריטב"ם. ג. כיון דאין עשויין לימצא. תוס' הרא"ש. ד. כ"ש ודאי הנוח וזה ודאי הנוח הוא. ריטב"ם. ה. דהוי דבר שיש בו סימן. ר"פ. ו. וכותל חדש דקתני לאו חדש ממש אלא שאינו מזמן האמוריים. ריטב"ם. ז. דאית לן למימר מסתמא אייאש ליה מאריה ולא ידע היכן הצניע. שטמ"ק בשם תוס' שאנן. ח. ואע"ג דשתיך מ"מ לא אייאש שכן בעה"ב עשוי להניח חפציו בתוך חורי הבית מבפנים ומניחו שם זמן מרובה עד דשתיך. תוס"פ. ט. דאל"כ מה צריך לאוקמי לקמן שעשאו פונדק לשלשה גויים, לימא אפי' גוי אחד, אלא משום דבעל הבית דר עמהן לכך צריך לומר שלשה גויים דאל"כ לא הוו רוב כדפירשו תוס' לקמן (ד"ה לשלשה). שטמ"ק בשם גליון ועי' עוד בר"פ (ועי' מהל"ש). י. דאי בשיש בו סימן הוה לן למימר דיכריז וזה שיתן בו סימן יהיה שלו. ר"פ. יא. אין להקשות איך נתלה במוכרים להקל דר"ל סמוך מיעוטא דלוקחים למחצה והוו לוקחי מעשר מיעוטא. שטמ"ק בשם גליון. יב. דאוקמינהו אחזקת מעשר וקודם שנתחללו נפלו. תוס' הרא"ש. יג. [ד]מעות של הקדש מביאין ונותנין בשופר. תוס' הרא"ש. יד. מהרוץ. תוס' הרא"ש. טו. וכן תני בירושלמי (ברכות פ"ט ה"ח) באפונדתו מבחוץ, משמע דוקא בחוץ דרך בזיון אבל מבפנים לא. תוס' הרא"ש. טז. היכי אמרינן דסמכינן אכיבוד לבדו. ריטב"ם. יז. אמרי' השרץ שנמצא במבוי לא אמרינן חזקתו מתכבד אלא חזקתו בדוק כלומר דלא סמכינן אכיבוד לבדו בלא בדיקה. ריטב"ם. יח. דגומא לא מיבדקא. תוס' הרא"ש. יט. דאם כן לא הוי בתוך הבית. שטמ"ק בשם גליון. כ. ולא שלהן דמסתמא כבדו ובדקו כשהלכו. שטמ"ק בשם גליון. כא. מדקאמר אפילו תימא משמע. שטמ"ק בשם גליון (ועי' מהר"ם שיף). כב. פי' דאי הוה מצי למימר דאמתני' קאי אז היינו אומרים דהפירוש שלשה ישראל עם הבעל הבית, אבל מדקאמר אפי' תימא משמע דקאי אבר קפרא דאמר שעשאו פונדק לשלשה, לכך מקשים תוס'. שטמ"ק בשם גליון. כג. דכתיב תומת ישרים תנחם וא"כ לא הוו אלא שנים. ר"פ.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שנפל משנים חייב להחזיר. אפילו אין בו סימן דאינו מתיאש לעולם ומיירי ששניהם בקשוה יחד קודם שבא זה ומצאה ולכך סבור ודאי שחבירו לקחה כשבקשה עמו ואינו מתיאש לעולם שמתשב יחזירנה לי כשחבירו ברגיש ואוכיח לו שמצאו[א] ולכך נמי אמרינן בסמוך אימור שותפי שותפי נינהו כיון שרגיעוס מחפשין יחד ומה שפרש"י מטעם יאוש שלא מדעת אין נראה דהא רבא [ב]סבר דהוי יאוש ומפרש בסמוך מילתיה דרב נחמן ואין סברא לומר דהדר ביה בתר דאיתותב ומה שפירש נמי שיבינו שבועת היסת קשה וכי יבינו בטענת ספק ומיהו י"ל דטוען ברי לפי שלא היה שם אחר כי אם הוא[ב] אך קשה דבימי בר קפרא עדיין לא נתקנה שבועת היסת[ג] ונראה לפרש שבלא שבועה אינו מתיאש לעולם כדפרישית: **לא אמרן אלא כי לית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד.** דהיינו כי ליכא שום פרוטות אלא ב' דמה נפשך אין צריך להחזיר אם שנאתן שותפין אין כאן כדי השבה לכל אחד ואם אינו שותפין המוצד יתיאש כי השניים ידאוהו כל אחד על חבירו ות"ת[ד] ויאוש שמא שניים הם שותפין דאין מוצדים זה את זה ולא מתיאשי ששניהם יטענו בטענת ברי לשניהי[ה] וכן באיכא דאמרי אמאי קאמר הני שותפי נינהו וחד מייניהו אחיל מנתיה גבי חבריה נימא אימור שניים מהם הם שותפין ואין מוצדים זה את זה ולא מתיאשי ואמרו ודאי שהשניהי לקחה וי"ל דודאי כי ליכא אלא שנים האחד יטען ברי לחבירו אבל כשיש שלשה לא יטענו טענת ברי לשניהי אפי' יהיו שנים מהן שותפין דנהי דאין מוצדים זה את זה מ"מ סבור שהשותף לקחה לגערו עד זמן מרובה כדאמר בסמוך דאי איכא שלש פרוטות דאיכא מתיאשים שסבורים שחבריהם מצאה ומעלים מהם להקניט ולגער עד זמן מרובה ובסוף יחזירנה ועי"ל דכיון שהשלשה הולכין יחד אין לומר שותפין שנים מהם אלא או כולם שותפין או כל אחד ואחד לבדו:

מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה. וא"ת והא לא אם הגזול מקרי ניתק לעשה בפ' שילוח הקן (מולין דף קמא.) א"כ כיון דלענין גזילה לא מקרי מתנה גם השב תשיבם למה לא תיקן וי"ל דלא קאי אלא על אם דלא תוכל להתעלם שעבר שלא המזיר קודם יאוש: **אינו עובר אלא משום השב תשיבם.** ובפ"ק דקדושין (דף לד. ושם ד"ה מעקה) המשיב השבת אבידה עשה שאין הזמן גרמה היינו בענין שבכאן[ו] וא"ת ואמאי ליכא אם דלא תגזול אי משום דבהתירא אתא ליה הא בכוסא שכר שכיר איכא אם דלא כדאמר בפרק איזהו נשך (לקמן דף קפ. ושם) וי"ל דהתם כשמתכוין לגזול לא נתיאשו הבעלים והכא כבר נתיאשו: **אפילו** צרורין. רש"י ל"ג אגרוגין[ז] דאם היה בו סימן מכריז[ח] וי"ל דגרים ליה ומיירי דאיכא רוב עכו"ם מצויים שם והם שלו ואע"ג דאיכא סימן דהלכה כר' שמעון בן אלעזר בהא:

בלוקח

שנפל משנים חייב להחזיר מאי טעמא ההוא דנפל מיניה לא מיאש מימר אמר מכדי אינש אחרינא לא הוה בהדאי אלא האי נקיטנא ליה ואמינא ליה אנת הוא דשקלתיה בשלשה אינו חייב להחזיר מאי טעמא ההוא דנפל מיניה ודאי מיאש מימר אמר מכדי תרי הוו בהדאי אי נקיטנא להאי אמר לא שקלתיה ואי נקיטנא להאי אמר לא שקלתיה אמר רבא האי דאמרת בשלשה אינו חייב להחזיר לא אמרן אלא דלית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד אבל אית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד חייב להחזיר מאי טעמא אימור שותפי נינהו ולא מיאשו איכא דאמרי אמר רבא [א]אע"ג דלית ביה אלא שוה שתי פרוטות חייב להחזיר מאי טעמא אימור שותפי נינהו וחד מנייהו אחולי אחליה למנתיה גבי חבריה ואמר [ב]רבא [ג]ראה סלע שנפלה נטלה לפני יאוש על מנת לגוזלה עובר בכולן משום [1]לא תגזול ומשום [2]השב תשיבם ומשום [3]לא תוכל להתעלם ואע"ג דחזרה לאחר יאוש [ד]מתנה הוא דיהיב ליה ואיסורא דעבד עבד [ה]נטלה לפני יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נתכוין לגוזלה עובר משום השב תשיבם [ו]המתין לה עד שנתיאשו הבעלים ונטלה [ז]אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם בלבד [ח]אמר רבא [ט]האי מאן דחזי דנפל זוזי מחבריה בי חלתא ואשכחיה ושקליה לא מיחייב לאהדורי ליה מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מיאש הוא אע"ג דחזייה דאייתי ארבלא וקא מרבל מימר אמר כי היכי דנפול מינאי דידי הכי [ט] נפול מאיניש אחרינא [א] ומשכחנא מידי: **מתני'** [י]מצא בחנות הרי אלו שלו בין התיבה ולחנוני של חנוני לפני שולחני הרי אלו שלו בין הכסא ולשולחני הרי אלו של שולחני [יא]הלוקח פירות מחבירו או ששילח לו חבירו פירות ומצא בהן מעות הרי אלו שלו אם היו צרורין נוטל ומכריז: **גמ'** אמר רבי אלעזר [יב]אפילו מונחין על גבי שולחן תנן לפני שולחני הרי אלו שלו הא על גבי שולחן דשולחני אימא סיפא בין הכסא ולשולחני של שולחני הא על גבי שולחן שלו אלא [יג]מהא ליכא למשמע מינה ורבי אלעזר הא מנא ליה אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי אריא דתני בין הכסא לשולחני של שולחני ליתני על [יד] שולחן אי נמי מצא בשולחנות כדקתני רישא מצא בחנות שלו [טו]אלא ש"מ אפי' מונחין על גבי שולחן הרי אלו שלו: הלוקח פירות מחבירו וכו': אמר ריש לקיש משום רבי ינאי לא שנו אלא

בלוקח

נקיטנא ליה כו'. משבענא ליה שבועת היסת ולא נתיאש מיד כשמשמש ולא מצא ומצא שבא ליד זה לפני יאוש והלכה כאביי: אי נקיטנא וכו'. ואינו יכול להשביעו בטענת שמא שאין נשבעין בטענת שמא אלא אותן השנויין במשנה ואלו נשבעים אלא בטענה כו' (שבועות דף מה.). וא"ת הא מקמי יאוש אתי ליהיה ואוקימנא[טז] הלכתא כאביי ביע"ל קג"ס הא אמרן דמעות מידע ידיע מיד כרבי יצחק דאמר אדם עשוי למשמש בכיסו כו' (לעיל דף כא.): **אימור שותפי נינהו.** בסלע זו ונאמנים זה על זה ואין האחד מוציא את חבירו בחלקו ולכי מישמש בכיסו ולא מצאה לא אייתא מימר אמר אחד מן השותפים מצאה ולנערני הוא שותק ונמצא כשבאת ליד זה לפני יאוש באת לידו והא אוקמיה כאביי הלכך אף ע"ג דסלע דבר שאין בו סימן הוא חייב להחזיר אבל כי אין בו שלש פרוטות מה נפשך אי שותפין הן בו אין כאן משוש השבת אבידה ואם של אחד מהם הוא או של השנים נואשו ואמרו חברנו זה גנב הוא והרי נשמט ואמר לא לקחתיו אחד מכם לקחו וגנבו מחבירו: **אימור שותפי נינהו.** ומהימני אהדדי ואין מוצדין זה את זה ונמצאת שבאת ליד זה לפני יאוש: **ראה סלע שנפלה.** ולא גרסינן משנים: **נטלה לפני יאוש.** שלא שהה כדי למשמש זה בכיסו: **עובר משום השב תשיבם.** לא תגזול לא שייך אלא בשעת נטילה כמו ויגזול את החמית מיד המלרי (שמואל ב כג) כדאמר בבבא קמא (עט:). לא תוכל להתעלם איינה אזהרה אלא לכובש את עיניו ומנענע מלהגליל הלכך הנוטלה על מנת להחזיר ונאחר יאוש נתכוין לגוזלה אין כאן מתעלם. אבל השב תשיבם איכא משנטל עד שישיבנה: **המתין לה כו'.** בשעה שראה אותה ולא נטלה להחזירה: **עובר בלא תוכל להתעלם.** שהרי העליס עיניו: **בי חלפא.** בין החולות: **ארבלא.** כברה: **מתני' מצא בחנות הרי אלו שלו.** בדבר שאין בו סימן קאי דהסוא דנפל מיניה מיאש שהכל נכנסים לשם: **בין הכיסא.** שהחנוני יושב לפניה ותמיד נוטל ממנה ונותן לפניו ומוכר ומעות שנותנין לו נותן [טז] לתיבה ולא נפל שום דבר אלא מיד חנוני: **שולחני.** מחליף מעות ונותן מטבעותיו בשולחן שלפניו והבאין להחליף אף הן נותנין שם מעותיהן: **הרי אלו שלו.** דאמרינן מן הבאין נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות שנמצאו ואם מן השולחני נפלו היה להם להמצא בינו לבסא שהשולחן מונח עליו: **הלוקח פירות מחבירו.** מפרש בגמרא: **ואם היו צרורין.** הוי סימן או קשר או מגין שבהם: **גמ' אמר רבי אלעזר אפילו מונחין על גבי שולחן.** נראה בעיני דלא גרסינן צרורין: **נפי.** משמע על גבי קרקע: **לפני על גבי שולחן.** של שולחני וכ"ש בין הכסא ולשולחני: **אי נמי.** [ב] ניתני ברישא מצא בשולחנות כדקתני רישא מצא בחנות מדנקט לפני השולחני אף על השולחן במשמע:

בלוקח

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פי"ד מהל' מכירה הל' ח סמג עשין עד עוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף ג וסעיף ד:
עח ב ג ד מיי' שם הל' ו ז סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רנט סעיף ח:
עט ה מיי' שם הל' ט סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יד:
פ ו מיי' פט"ז שם הלכה ד ה ועיין בהשגות ומ"מ סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ה:
פא ז מיי' שם הל' ו סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יח:
פב ח מיי' שם הלכה ה סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ה:

תורה אור השלם

1 לֹא תַעֲשֹׂק אֶת רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר: ויקרא יט יג
2 לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ:
דברים כב א
3 וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: דברים כב ג

רבינו חננאל

שנפל משנים חייב להחזיר, דלא ניתיאש. נפל מתוך שלשה אין חייב להחזיר, דודאי מיאש וכו'. ורבא פליג עליה בהא. **אמ' רבא, סלע שנפלה מחבירו,** נטלה לפני יאוש, עובר משום בל תגזול, ומשום השב תשיבם, ומשום לא תוכל להתעלם. אע"ג דאהדדה למרה לבתר יאוש, איסורא כבר עבדא, והשתא מתנה הוא דיהיב ליה. נטלה לפני יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נמלך לנוטלה, עובר משום השב תשיבם. המתין עד שניתיאשו הבעלים ונטלה, אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם. **אמ' רבא,** מאן דחזא דנפל זוזא מחבריה בי חלתא ושקליה, אינו חייב להחזירו, אע"ג דחזיה דמייתי ארבולי ומארבל וכו'. **מצא בחנות הרי אלו שלו.** בין תיבה לחנוני הרי אלו לחנוני. לפני שולחני, למוצאן. בין כסא לשולחני הרי הן לשולחני. ודייק ר' אלעזר, מדקתני בין כסא לשולחני הרי הן לשולחני, הא על השולחן אפי' צרורין ומונחין הרי הן של מוצאן. ותוב מדלא קתני סיפא מצא בחנות של שולחני הרי אלו שלו כדקתני רישא, ש"מ אפי' על השולחן עצמו הרי הן למוצאן. **לקח פירות מחבירו ומצא בתוכן מעות,** או שילח לו חבירו פירות,

הגהות הב"ח

(**א**) גמ' הכי נמי נפיל מאיגם אחריגא: (**ב**) שם נתני על גבי שלחן אי נמי:

הגהות הגר"א

[**א**] גמ' ומשכח(נא). אותיות נא מגמלא שבאת: [**ב**] רש"י ד"ה א"ע ניתני בריש. נ"ב והכמב"ם מפרש דקאי על סיפא בין הכסא כו' ניתני בשולחנות כו' ועהג"א (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רס ס"ק טו יז):

מוסף רש"י

לא תוכל להתעלם. לכבוש עיניך כאילו אינך רואה אותו (דברים כב ג). **אלא מהא ליכא למשמע מינה.** דודאי מתני' לאו כולה דוקא, אלא מדא מייהו דוקא, אי רשא אי סיפא, ותנא אינך אטו הסוא ולא ידעינן הי מייהו דוקא דנגמר מינה (שבת קכא.).

מוסף תוספות

א. אע"ג דאפילו לאחר שיביישנו לא יחזיר, מ"מ מחשב בלבו כשאביישנו עוד יותר יחזיר לי, וכן לעולם לא יתייאש, ולכך לא הוי כיאוש שלא מדעת. שעמ"ק נסם גלין. ב. ולפי זה יש לדקדק מכאן שמשביעין היסת בטענה קרובה לברי אע"פ שאינו ברי גמור כי הכא. ר"ן (ועי' ש"ך סי' ע"ס ס"ק ס"ג). ג. והא רב נחמן להעמיד דברי בר קפרא בא, דאוקי לה כגון שעשאו פונדק לשלשה בנ"א. רי"ן. ד. אמאי אינו חייב להחריז. ר"פ. ה. וא"כ יעמידו השלישי לבית דין. ר"פ. ו. [דהוי] עשה בלא לאו. תוס' קידושין לד. ז. ולדבריו הא דאמרינן גבי לקח פירות ואם צרורין נוטל ומכריז לא אלקח פירות בלחוד קאי אלא אכלהו בבי דמתני' דהכא קאי, במצא בחנות ובמצא לפני השלחני ובלקח פירות, בכלהו אם מצאן צרורין נוטל ומכריז. רשב"ם. ח. ול"נ דהא מדפליג בסיפא דמתני' ולא מפליג ברישא מכלל דרישא אפ' בדבר שיש בו סימן ועוד וכו'. ריטב"א.

מסורת הש"ס

(**א**) הרמב"ן גורס: רבה, (**ב**) [עי' תוס' ב"ק סז: ד"ה רבא], (**ג**) [גילסת הג"א ומעלה עובר משום כו' וכ"מ ברש"י ד"ה עובר], (**ד**) [ל"ל ומאי וכ"א בר"י ולא"ש], (**ה**) [עי' נדרים עב.] ברכות כה. וש"נ, (**ו**) [עי' רי"ף ורא"ש גרסאות אחרות ועי' רש"ל], (**ז**) [לעיל כב:], (**ח**) ל"ל לתוכה. רש"ל, (**ט**) (לעיל כא:),

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בלוקח מן התגר. שלקח הוא לקח תבואה זו מאנשים הרבה ולא ידיע דמאן מינהו וכיון דליתא בהו סימן נתייאשו הבעלים: **דשן.** וכי הוא עצמו דש את התבואה הזאת הלא פועלים הרבה דשו אותה: **איסמייה.** אסיר ברייתא זו מגרסתי: **אמר ליה לא.** תסמי.

בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית חייב להחזיר וכן תני תנא קמיה דרב נחמן ל"ש אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית חייב להחזיר א"ל רב נחמן וכי בעל הבית בעצמו דשן א"ל [6] איסמיה א"ל לא תתרגם מתני' [2] כגון שדשן ע"י עבדו ושפחתו הכנענים: מתני' [3] אף השמלה היתה בכלל כל אלו ולמה יצאת להקיש אליה לומר לך מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין אף [7] כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעים חייב להכריז: גמ' מאי בכלל כל אלו אמר רבא בכלל [1] כל אבדת אחיך אמר רבא למה לי דכתב רחמנא [2] שור חמור שה ושמלה צריכי דאי כתב רחמנא שמלה הוה אמינא ה"מ בעדים דגופה וסימנין דגופה אבל חמור בעדים דאוכף וסימנין דאוכף אימא לא מהדרינן ליה כתב רחמנא חמור [8] דאפילו חמור בסימני האוכף שור ושה דכתב רחמנא ל"ל שור [9] דאפילו לגיזת זנבו ושה לגיזותיו ולכתוב רחמנא שור דאפילו לגיזת זנבו וכ"ש שה לגיזותיו אלא [3] אמר רבא חמור דבור לרבי יהודה ושה דאבידה לדברי הכל קשיא ואימא לגללים הוא דאתא [4] גללים אפקורי מפקר להו ודילמא לסימנין הוא דאתא דאיבעיא לן סימנין דאורייתא או דרבנן כתב רחמנא שה דאפילו בסימנין מהדרינן [5] וסימנין דאורייתא אמרי מדקתני להו תנא לסימנין גבי שמלה דקתני מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין חייב להכריז אף כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז ש"מ דשה לאו לסימנין הוא דאתא: תנו רבנן [1] אשר תאבד [8] פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה רבי יהודה אומר ומצאתה פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה מאי ביניהו אמר אביי [6] משמעות דורשין איכא ביניהו מר נפקא ליה מאשר תאבד ומר נפקא ליה מומצאתה ולמאן דנפקא ליה מאשר תאבד האי ומצאתה מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה [6] לכדרבנאי [7] דאמר רבנאי ומצאתה דאתאי לידיה משמע ולמאן דנפקא ליה מומצאתה האי אשר תאבד מאי עביד ליה מבעי ליה לכדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן משום [8] ר"ש בן יוחי מניין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת שנאמר [1] כן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה מי שאבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם יצתה זו שאבודה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם ואידך הא דרבנאי מנא ליה נפקא ליה [9] מומצאתה ואידך הא דרבי יוחנן מנא ליה נפקא ליה ממנו ואידך ממנו לא משמע ליה רבא אמר פרוטה שהוזלה איכא ביניהו מ"ד מאשר תאבד איכא ומ"ד מומצאתה ליכא ולמ"ד אשר תאבד הא בעינן ומצאתה וליכא אלא פרוטה שהוקרה איכא ביניהו מאן דאמר ומצאתה איכא ומאן דאמר אשר תאבד ליכא ולמאן דאמר ומצאתה הא בעינן אשר תאבד וליכא [10] אלא פרוטה [9] שהוקרה והוזלה וחזרה והוקרה איכא ביניהו [10] מאן דאמר אשר תאבד איכא ומאן דאמר ומצאתה בעינן דאית בה שיעור מציאה משעת אבידה ועד שעת מציאה: איבעיא להו סימנין דאורייתא [11] או דרבנן מאי נפקא מינה לאהדורי

[1] בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית חייב להחזיר וכן תני תנא קמיה דרב נחמן ל"ש אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית חייב להחזיר א"ל רב נחמן וכי בעל הבית בעצמו דשן א"ל [6] איסמיה א"ל לא תתרגם מתני' [2] כגון שדשן ע"י עבדו ושפחתו הכנעניים: מתני' [3] אף השמלה היתה בכלל כל אלו ולמה יצאת להקיש אליה לומר לך מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין אף [7] כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעים חייב להכריז: גמ' מאי בכלל כל אלו אמר רבא בכלל [1] כל אבדת אחיך אמר רבא למה לי דכתב רחמנא [2] שור חמור שה ושמלה צריכי דאי כתב רחמנא שמלה הוה אמינא ה"מ בעדים דגופה וסימנין דגופה אבל חמור בעדים דאוכף וסימנין דאוכף אימא לא מהדרינן ליה כתב רחמנא חמור [8] דאפילו חמור בסימני האוכף שור ושה דכתב רחמנא ל"ל שור [9] דאפילו לגיזת זנבו ושה לגיזותיו ולכתוב רחמנא שור דאפילו לגיזת זנבו וכ"ש שה לגיזותיו אלא [3] אמר רבא חמור דבור לרבי יהודה ושה דאבידה לדברי הכל קשיא ואימא לגללים הוא דאתא [4] גללים אפקורי מפקר להו ודילמא לסימנין הוא דאתא דאיבעיא לן סימנין דאורייתא או דרבנן כתב רחמנא שה דאפילו בסימנין מהדרינן [5] וסימנין דאורייתא אמרי מדקתני להו תנא לסימנין גבי שמלה דקתני מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין חייב להכריז אף כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז ש"מ דשה לאו לסימנין הוא דאתא: תנו רבנן [1] אשר תאבד [8] פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה רבי יהודה אומר ומצאתה פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה מאי ביניהו אמר אביי [6] משמעות דורשין איכא ביניהו מר נפקא ליה מאשר תאבד ומר נפקא ליה מומצאתה ולמאן דנפקא ליה מאשר תאבד האי ומצאתה מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה [6] לכדרבנאי [7] דאמר רבנאי ומצאתה דאתאי לידיה משמע ולמאן דנפקא ליה מומצאתה האי אשר תאבד מאי עביד ליה מבעי ליה לכדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן משום [8] ר"ש בן יוחי מניין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת שנאמר [1] כן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה מי שאבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם יצתה זו שאבודה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם ואידך הא דרבנאי מנא ליה נפקא ליה [9] מומצאתה ואידך הא דרבי יוחנן מנא ליה נפקא ליה ממנו ואידך ממנו לא משמע ליה רבא אמר פרוטה שהוזלה איכא ביניהו מ"ד מאשר תאבד איכא ומ"ד מומצאתה ליכא ולמ"ד אשר תאבד הא בעינן ומצאתה וליכא אלא פרוטה שהוקרה איכא ביניהו מאן דאמר ומצאתה איכא ומאן דאמר אשר תאבד ליכא ולמאן דאמר ומצאתה הא בעינן אשר תאבד וליכא [10] אלא פרוטה [9] שהוקרה והוזלה וחזרה והוקרה איכא ביניהו [10] מאן דאמר אשר תאבד איכא ומאן דאמר ומצאתה בעינן דאית בה שיעור מציאה משעת אבידה ועד שעת מציאה: איבעיא להו סימנין דאורייתא [11] או דרבנן מאי נפקא מינה לאהדורי

[1] וכ"ק לא: וע"ש בתוס' ד"ה שה, [2] שם נד. וע"ש בתוס' ד"ה הא, [3] [לקמן סח: ב"ק מח.], [4] [מולין עט:], [5] ב"ק קיג: ע"ש לעיל ב., [6] [לעיל כב: ע"ש ושם אות: ר"ש בן יהודלק], [7] [עי' תוס' סנהדרין יד. ד"ה וי"ש ר"ה כו'], [8] [לעיל יח: מולין עט:], [9] [דבריס כבן], [10] [ב"ק כח:], [11] מולי ל"ל לחכרא, [12] [בפרקין ה"אן], [13] [כדמי' בב"ק לד.], [14] [ע"ע בב"ק תו"מ סי' רס"ג ס"ל],

תורה אור השלם

1 וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: דברים כב ג

2 לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר נִדְּחִים אֶחָיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ: דברים כב א

הגהות הב"ח

(א) גמ' לדרבינא דאמר רבינא ומצאתה: (ב) שם אלא פרוטה שהוזלה וחזרה והוקרה איכא ביניהו וכו' ומיהו כל"ל ומיהא שהוקרה ממתן: (ג) תוס' ד"ה בלוקח וכו' אם אינו הדוה ליפול:

גליון הש"ס

גמ' משמעות דורשין א"ב. שבועות דף יט ע"א:

מוסף רש"י

בעדים דאוכף. אם יש עדים המעידין בנטיעות עין לאוכף שהוא שלו מחזירין לו את החמור (לקמן ע"ב). ושה דאבדה. כיון דמיבעי לכל אבידת אחיך, למה לי לכתב רחמנא חמור ושור ושה ושלמה, ונפקא אלו מלאות דלשון למולנו כר משה (ב"ק נד:). משמעות דורשין. דמר דרש מהאי קרא ומר דרש מהאי קרא (מו"ק ז:). ומצאתה דאתאי לידיה משמע. ואפילו הכי אחיך ולא עכו"ם ולא מימא כי מיעטו רחמנא עובד כוכבים היכא דלא אתאי לידיה, דישראל לא מחייב למטרח עלה ולאהדורה, אבל אתא לידיה מיחייב לאהדורה, ולאיתדו אסורה (לעיל ב.). ששטפה נהר שהיא מותרת. הואיל ומחייבו הבעלים (ב"ק סו.). אשר תאבד ממנו. ממנו קרא יתירא הוא לאמעוטין שאינו אבוד אלא הימנו (לעיל כב:). סימנין. שמחזירין בהן אבידה אי לאוריתא היא ואפילו באיסור לאוריתא שמכיון לסימן כל דהו אי דרבנן ודוקא באבידה שהפקיר ד"ל הפקר אבל במידי לאיסורא לא אמרינן (לעיל יח:).

מוסף תוספות

א. ואין להקשות ונשאל לתגר דיש לומר דלא מהימן כדאמרינן לעיל (ב:) בזמן שאין מקחו בידו אינו נאמן. שמא"ק נפש גלון. ב. ויש לה תובעים פי' ע"י שיש לה סימנין יש לה תובעים. תוס' ב"ק סו. ג. ולא כמו שפ"ה שיש לה תובעין,

רבינו חננאל

אם מתגר לקח, או מבעל הבית שדשים לו פועלים, הרי הן שלו. ואם מצאן צרורין, או אפי' מפזרין ולקח מבעל הבית שדשם על ידי עבדיו הכנענים וכיוצא בהן, נוטל ומכריז. מתני' אף השמלה היתה בכלל כל אלו, ולמה יצאת, להקיש אליה לומ' לך מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעין, אף כל שיש לה סימנין ויש לה תובעין. אמר רבא [חמור] דבור לר' יהודה, ושו(ד)ה דאבידה לדברי הכל, קשיא. חמור דבור, פי' חמור שכתר' בבור, אליבא דרבנן דאמרי [שור] דלא אדם חמור ולא כלים, שפיר כתי' (היינו) ונפל שמה שור או חמור. אלא לר' יהודה דמחייב על נזקי כלים בבור, חמור מה בא למעט, קשיא. שה דאבידה, שג' כי תראה את שור אחיך או את שיו נדחים וגו'. אם השור שיש לומ' הוא הניחו, שרוב השוורים שעושים מלאכה בהן אין נמסרין לרועה, ההיריה תורה להשיבן, שה לא כל שכן, שה דכת' רחמנא למה לי, קשיא. פי' גללין, ציפיעי בקר. מלשון והיא בגללי צואת האדם (יחזקאל ד יב). ת"ר. אשר תאבד ממנו, פרט לאבידה [שאין בה] שוה פרוטה וכו'. אמ' ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי, מנין לאבדה ששטפה נהר שמותרת וכו'. הא דאמ' רבנאי ומצאתה דאתאי לידיה משמע, הוא בפ' הגזל בתרא (ב"ק קיג:) הלכ' אין פורטין מתיבת המוכסין. איבעיא להו סימנין דאורייתא' או דרבנן וכו'.

עין משפט נר מצוה

פג א ב מיי' פי"ו מהל' אבידה הלכה ו סמג עשין עד עוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יז:

פד ג מיי' שם פי"ד הלכה ח:

פה ד מיי' שם וסמג שם עוש"ע ח"מ סי' רסי' רעו סעיף ג) וסי' רסב סעיף ג:

פו ה מיי' שם וסמג שם עוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יח:

פז ו מיי' שם סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף יז:

פח ז מיי' פי"ג שם הלכה ה:

פט ח מיי' שם פי"ג הלכה יג סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רעו סעיף ג וסי' רסב סעיף ח:

צ ט י מיי' שם פי"ג הל' ח סמג שם עוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף ח.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות